

INTERVIEW ADRI DUIVESTEIJN HEEFT NOG ALTIJD UITGESPROKEN VISIE OP STEDENBOUW

De man die Den Haag haar machtige stadhuis schonk, is al jaren ernstig ziek. Dat beperkt hem, maar zeker niet in zijn opvattingen. Voormalig wethouder Adri Duivesteijn (71) is nog altijd uitgesproken. „Vreselijk. Ze reduceren het Haagse Spuiplein tot een veredelde hang- en zitplek.”

‘Ik heb laten zien dat het anders kan’

◀ Oud-wethouder Adri Duivesteijn is niet blij met de plannen voor het Spuiplein. Ook de viooltjes vindt hij geen goed idee. FOTO FRANK JANSSEN

Lex de Jonge

Soms kan Adri Duivesteijn het niet laten. Dan wint zijn ergernis over het nieuwe Spuiplein het van zijn voornemen om in deze donkere dagen vooral een positief verhaal te vertellen. Dan is zijn verbazing over de treurnis van de komende herinrichting domweg te groot. „Het is volkomen misplaatst”, moppert hij. „Dat ze het opvullen met helmgras, met viooltjes, is te stom voor woorden. De magie van het Spuiplein zou nu juist moeten zijn dat het een plek van samenkomst is voor iedereen in de stad: altijd anders, de ene keer voor een mooi evenement, de andere keer voor een demonstratie. Nu reduceren ze het Spui tot een veredelde zit- en hangplek.”

Duivesteijn (71) is uitgesproken. Altijd geweest. Zeker ook als het over het Spuikwartier gaat, dat deel van het centrum dat op het veen ligt en dat in zijn tijd als PvdA-wethouder in zwaar verwaarloosde staat verkeerde. Hij was het die eind jaren 80 de potentie zag en het lef had om bestaande plannen af te schieten en er een stadhuis met bibliotheek neer te zetten.

Knallend conflict

Hij was het ook die er een knallend conflict voor over had om het machtige ontwerp met semi-openbaar atrium van architect Richard Meier gebouwd te krijgen. Het IJsplais kwam er, al kostte het Duivesteijn en partijgenoot en tegenstrever Van Otterloo hun functie. Over de roemruchte kwestie schreef hij een kloek boek met de ondertitel: ‘Bouwen in een slangenkuil’.

„Ik was er 100 procent van overtuigd dat het stadhuis en de bibliotheek op die plek van een grote betekenis zouden zijn voor de stad”, vertelt hij. Het zou de plek kunnen opwaarderen tot cultuurplein. „Daarom ben ik nu ook zo blij met Amare. Ik had lie-

ver het vorige ontwerp van Neutlings gehad, want dat was mooier, beter ook, maar het is fantastisch om te zien hoe al die mensen nu naar de concertzaal en het Dans theater gaan, hoe al die kinderen naar de bieb gaan en hoe al die studenten van het conservatorium zich straks op het plein gaan ophouden.”

‘De klap’

In zijn riante huis in de Stationsbuurt neemt Adri Duivesteijn de tijd voor het interview. Zijn vroegere reputatie van afstandelijke, licht-arrogante man maakt de ex-politicus niet waar. Misschien was het onzin, misschien is het de leeftijd. Misschien stemt zijn ziekte hem milder.

Sinds 2006 heeft de getogen Schilderswijk prostaatkanker. Hij werkte toen als wethouder in Almere waar hij al even baanbrekend werk zou verrichten als in Den Haag. Acht jaar later kwam ‘de klap’: Duivesteijn werd ongeneeslijk ziek verklaard. Weer zeven jaar later kan hij er nog over

“Ik zit nu ook in de chemo. Dan krijg ik te horen: ‘u heeft x maanden extra’”

– Adri Duivesteijn

vertellen en is hij bereid om dat te doen. Openhartig, nuchter en analyserend.

„Ik leef al vanaf 2014 letterlijk van behandeling naar behandeling”, zegt hij. „Het gaat altijd om een nieuwe kuur die levensverlengend is. Dat wordt dan uitgedrukt in maanden. Ik zit nu ook in de chemo. Dan krijg ik te horen: ‘u heeft x maanden extra’.

De paradox noemt hij het: hoe dichtert Adri Duivesteijn bij het einde van een behandeling komt, hoe dichtert hij weer bij het begin zit. Rust is er nooit. „Het houdt niet op, omdat de ziekte niet uit-

mijn lichaam kan. Gelukkig is er tot nu toe elke keer iets nieuws. En dat is een wonder. Nu ook staat de vraag centraal of ik straks in aanmerking kom voor een nieuwe behandeling.”

„Sommige mensen worden er depressief van. Dat zit gelukkig niet zo in mijn aard. Ik heb een hekel aan achteruit redeneren. Vaak heb je als bestuurder dat mensen in je werkomgeving zeggen waarom iets niet kan. Dat verdraag ik niet. Dan zeg ik: ‘kun je wellicht vijf minuten besteden aan de vraag waarom het wél zou kunnen?’ En dan lukt het dikwijls ook. Die instelling heb ik vastgehouden, tot op de dag van vandaag.”

Toekomst

Natuurlijk doet een slopend ziekteproces wat met een mens: „Wie voortdurend met een existentiële vraag zit die het leven zelf aangaat, wordt op zijn omgeving teruggevoerd. Op zijn kleinste omgeving”, zegt Duivesteijn. „Dat is ook de schoonheid ervan. Voor mensen die dat niet hebben, is dat dramatisch. Ik heb gelukkig een heel bijzondere, liefdevolle en aangename omgeving. En zolang er dan perspectief is op behande-

ling is er een toekomst.”

In die toekomst moet ook ‘zijn’ Spuikwartier nog vervolmaakt worden. Het stadsbestuur van Den Haag wil de tweebaans autoweg die Prins Bernhardviaduct heet halveren om er een eenbaans stadsstraat van te maken. Vanaf het busplatform op station Den Haag CS tot het Spuiplein.

Misbaksel

Een prima plan, meent Duivesteijn die het snelwegviaduct langs de Rivierenbuurt altijd een misbaksel heeft gevonden. „Als je de maatvoering aanpast, kun je daar veel ruimte winnen en de in-timiteit van de stad vergroten”, meent hij. Om er meteen een waarschuwing bij te plaatsen: „Zorg dan ook dat de kwaliteit van de architectuur in het gebied meer aandacht krijgt.”

Want dat is wel een ding. Neem die nieuwe woontoren naast Amare die volgens hem smooel ontbeert. „Het woongebouw aan de Turfhaven dat in aanbouw is, ziet er wel interessant uit, maar dit is een non-gebouw. Als je op zo’n prominente plek de hoogte in wil, moeten die torens wel iconities worden, moeten mensen wel het gevoel krijgen: ‘Hé verrek, ik her-

ken de stad aan die gebouwen’. Wat dat betreft mag Den Haag, nee moet Den Haag veel ambitieuzer zijn.”

Ja, dat geldt ook voor de hoogbouw achter station Hollands Spoor. Daar worden de woontorens de komende jaren bij bosjes uit de grond gestampt. En dan kan het niet zo zijn dat de markt bepaalt hoe alles eruit komt te zien, stelt de oud-wethouder stadsvernieuwing. „Ontwikkelaars zijn tussenpersonen die de gebouwen weer verkopen aan beleggers of aan individuen. Ze bouwen om af te stoten. Architectuur gaat dan al snel ten koste van het rendement. Waarom is het Haagse stadhuis zo bijzonder geworden? Omdat het van de stad is, omdat de eigenaar van de stad er voor de bewoners van de stad voor heeft gezorgd dat het gebouw smooel kreeg.”

Dus waarom niet teruggrijpen naar die tijd? Toen Duivesteijn van het plan voor het Haagse stadhuis een wedstrijd onder architecten maakte, die de halve stad en de architectuur liefhebbers eruiten in haar greep hield? Naar de expositie van de ontwerpen kwamen 47.000 mensen kijken.

De Hagenaar glimlacht. „De tentoonstelling ging op een zaterdag

open. Die zondag wilde ik erheen om de boel nog eens rustig te bekijken. Maar wat bleek: de mensen stonden in een lange rij om de vijver van het Gemeentemuseum

“Als of gebouw van 100 meter niet prachtig kan zijn en één van 75 meter niet heel lelijk”

– Adri Duivesteijn

heen te wachten om naar binnen te mogen.”

Duivesteijn zou het dus wel weten: „Schroef ook voor de nieuwbouw bij station Hollands Spoor en rond de Laan van NOI de ambitie op. Laat vier of vijf stedenbouwkundigen of architecten een plan voor het gebied ontwikkelen en maak daar een expliciete keuze uit. Zie dat als de opgave.”

Zijn pleidooi voor meer architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit is overigens geen sneer naar Boudevijn Revis, de oud-wethouder stadsontwikkeling van de VVD die de afgelopen jaren

een Binck36 in het kwadraat te worden, een magische, creatieve plek waar honderden kleine bedrijven samen een intellectueel netwerk vormen. Dat gebouw heeft dat in zich, het is gemaakt op community. Daar zou je iets groots kunnen creëren. Maar helaas...”

Adri Duivesteijn groeide op in de Schilderswijk. Als jongen ging hij vaak van de Vaillantlaan naar de Statenlaan, waar zijn vader een werkplaats had. Het maakte hem als geen ander bewust van de sterk gesegregerde stad die Den Haag is, van het verschil tussen zand en veen.

Het was ook de voedingsbodem voor het zelfverzekerde actievoerderschap dat hem in 1975 een plek voor de PvdA in de Haagse gemeenteraad bezorgde. En voor zijn grote passie voor de stadsvernieuwing die hij later als Haags wethouder voortvarend ter hand nam. Uit die culturele benadering zou zijn grote stadhuis- en Spuikwartierplan voortkomen, vertelt hij.

Radicaal

Na ruim een decennium in de landelijke politiek verkaste Duivesteijn in 2006 naar Almere waar hij zijn radicale visie op woningbouw kon uitvoeren. Ook hier zette de wethouder resoluut een streep door oude bouwplannen. In nieuwe wijken mochten de bewoners nu naar eigen wens en vrijwel zonder restricties zelf hun huis bouwen. *The New York Times* publiceerde vorig jaar nog een lovend artikel over de radicale bouwvrijheid in de Almeerse wijk Oosterveld.

Op die verdienste is hij trots: „Ik heb laten zien dat het anders kan”, zegt Duivesteijn als het einde van het interview nadert. „Het is spectaculair. In Almere hebben we duinen gemaakt. Midden in de polder! In Oosterveld beleven nu al zo’n duizend mensen op vierduizend vierkante meter een zeldzame vrijheid van wonen. Daar heb ik een grote mate van tevredenheid over.”

Hij gunt het ook de bewoners van Zuidwest. Nu domineren de opvattingen van de woningcorporaties en de markt wat er gebouwd gaat worden. De bewoner is slechts consument. Doodzonde, vindt Duivesteijn: „Leg het primaat nou eens niet bij de institutionele partijen, maar bij de burgers. Het kan. Stimuleer op grote schaal zelfbouw en wooncoöperaties. Ik voorspel je: de bewoners zullen er razend enthousiast over zijn. Mensen maken zo de stad.”

‘Veredelerend’ noemt hij het dat woningzoekenden altijd in de rij moeten staan, bij marktpartijen dan wel bij woningcorporaties. Adri Duivesteijn laat even een stilte vallen. „Dat voel ik heel diep”, zegt hij dan. „Dus: A: geef Hagenaars en Hagenezen een serieuze kans om zelf hun huis te bouwen. En B: maak in het centrum een echt stedelijk plein.”

GGD
Haaglanden

1^e of 2^e prik
zonder afspraak

Vaccin: Pfizer
(vanaf 12 jaar)

Vaccin: Janssen
(vanaf 18 jaar)

Neem paspoort of
ID-kaart mee!

BOOSTERPRIK
wordt **NIET** gegeven
op deze locaties,
alleen op afspraak op
de vaste locaties

Dinsdag 4 januari

Gemeentekantoor Delft, Stationsplein 1A, Delft
Tijd: 12.00 – 17.00 uur

Stadskantoor Leyweg, Leyweg 813, Den Haag
Tijd: 14.00 – 20.00 uur

Woensdag 5 januari

Stadhuis Zoetermeer, Stadhuisplein 1, Zoetermeer
Tijd: 09.00 – 16.00 uur

Gemeentehuis Pijnacker-Nootdorp, Oranjeplein 1 Pijnacker
Tijd: 16.00 – 20.00

Donderdag 6 januari

Bibliotheek Naaldwijk, Sint Martinusstraat 67, Naaldwijk
Tijd: 11.00 – 16.30 uur

Stadhuis Den Haag, ingang Spul kant, Den Haag
Tijd: 14.00 – 20.00 uur

Voor een overzicht van alle tijdelijke priklocaties
in regio Haaglanden, scan de QR-code

BEWAAKT, BESCHERMT EN BEVordert DE GEZONDHEID